

Ginter Dzierżon

"De matrimonio", Paolo M. Andreini, Bologna 1998 : [recenzja]

Ius Matrimoniale 4 (10), 299-301

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE

Ius Matrimoniale
4 (1999)

Paolo M. Andreini. De matrimonio. Bologna 1998 ss. 336

Na rynku wydawniczym można znaleźć wiele podręczników z zakresu prawa małżeńskiego. Pomimo owego „bogactwa różnorodności” z zainteresowaniem należy przyjąć kolejny, napisany przez P. A. Andreiniego docenta Wydziału Teologicznego Centralnych Włoch we Florencji. Sam Autor prezentując swe dzieło zaznacza, iż nie zamierza nim wypełnić żadnej luki w dziedzinie kościelnego prawa małżeńskiego, lecz pozycja ta jest – dostosowanym do potrzeb wydawcy – skryptem z wykładów.

Analizując strukturę tego podręcznika nie trudno zauważyć, iż składa się on ze wstępu, dziesięciu rozdziałów oraz dwóch apendiksów. Podział pozycji, jak i tytuły rozdziałów są odzwierciedleniem struktury tytułu VII *De matrimonio* części I księgi VII Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. Autor rozpoczyna wykład prawa małżeńskiego od omówienia zagadnień wstępnych a mianowicie: zdefiniowania terminu „małżeństwa” a także pojęcia małżeństwa *in fieri*. Idzie więc o analizę treści kan.1055 – 1062 kpk z 1983 r.

W rozdziale I zainteresowania P. A. Andreiniego koncentrują się wokół problematyki określonej przez prawodawcę w kan. 1063 – 1072 kpk z 1983 r., dotyczących pasterskiej troski i czynności poprzedzających zawarcie małżeństwa. W swym komentarzu nie ogranicza się on jedynie do egzegezy poszczególnych przepisów kodeksowych, lecz posiłkuje się także wskazaniami zawartymi w dokumentach Konferencji Episkopatu Włoch.

Rozdział II został poświęcony tematyce przeszkód w ogólności. Należy podkreślić, iż włoski kanonista omawiając treści poszczególnych przepisów kodeksowych, dokonuje jednocześnie systematyzacji poruszanych zagadnień. Kwestie wątpliwe popiera licznymi przykładami, przedstawiając zarazem ich rozwiązania.

Z dużym zainteresowaniem czyta się wykłady zamieszczone w rozdziałach III, IV i V w których Autor prezentuje zagadnienia przeszkód zrywających w szczególności; wad zgody małżeńskiej oraz formy kanonicznej. Poszczególne przepisy są bowiem udokumentowane źródłami,

które wpłynęły na ich legislację. Ponadto należy zauważyć, iż każda z instytucji prawnych ma swoją historię, dlatego też kanonista stara ukazać słuchaczowi ich genezę, odwołując do licznych źródeł prawa kościelnego oraz prawa cywilnego. Podobnie jak w rozdziale poprzednim, w celu jeszcze lepszego wyjaśnienia niektórych kwestii P. A. Andreini ukazuje czytelnikowi przykłady zaczerpnięte z życia, a także je rozwiązuje. W analizie zaś niektórych kanonów spotyka się również *scholion*.

Mniej obszernie są rozdziały VI, VII i VIII w których kanonista ustosunkowuje się do kwestii małżeństw mieszanych, małżeństw tajnych oraz skutków małżeństwa. W tej części podręcznika ogranicza się on do egzegezy poszczególnych kanonów, przedstawiając jedynie w nielicznych przypadkach historię instytucji kanonicznych.

Problematyka separacji małżonków stała się przedmiotem zainteresowania P. A. Andreiniego w rozdziale IX. Analizuje on dwie kwestie, a mianowicie: rozwiązywalność węzła małżeńskiego oraz separację małżonków. Szczególnie dużo uwagi poświęca pierwszemu zagadnieniu. Jego komentarz nie ogranicza się jedynie do wykładu treści poszczególnych norm, historii instytucji prawnych, lecz zajmuje on także stanowisko wobec problemów doktrynalnych, tzn. nierozzerwalności absolutnej małżeństwa ważnie zawartego i skonsumowanego, rozerwalności zewnętrznej innych małżeństw oraz rozwiązywalności związków małżeńskich za pomocą „władzy kluczy”.

Omawiając kwestię nierozzerwalności absolutnej podkreśla, iż związek małżeński ze swej natury jest znakiem jedności dwóch natur w Chrystusie. Kościół jednoczy się nierozzerwalnie z Chrystusem za pomocą natury ludzkiej, która nie istnieje nigdy sama przez się, lecz zawsze za pomocą unii hipostatycznej. Podobnie i małżeństwo osiąga swą pełność poprzez uczestnictwo w tej tajemnicy wiary oraz jedność. Dlatego też żadna ludzka władza nie może rozwiązać tego węzła. Autor rozróżnia także pomiędzy nierozzerwalnością wewnętrzną oraz nierozzerwalnością zewnętrzną. Określenie tych dyferencji stało się kontekstem dla omówienia instytucji przywileju Pawłowego oraz przywileju Piotrowego. W swoim komentarzu zamieszcza ponadto synopsę norm kodyfikacji piobenedyktyńskiej, Kolekcji Jana Pawła II oraz egzegezę przepisów związanych z omawianą tematyką. Rekapitulację rozdziału stanowi analiza zagadnienia separacji małżonków.

Podręcznik ten wieńczy rozdział X, poświęcony problematyce konwalidacji małżeństwa. Jego struktura jest analogiczna jak w przypadku rozdziałów III, IV oraz V.

Uzupełnienie poruszanej tematyki stanowią dwa apendiksy umieszczone na końcu dzieła. W pierwszym Autor omawia problematykę kapłaństwa i małżeństwa w prawodawstwie Kościoła Zachodniego i Wschodniego, w drugim zaś przedstawia ewolucję przepisów co do małżeństw mieszanych.

Dojrzała analiza przepisów kodeksowych poparta przykładami, szerokie spektrum historii instytucji prawnych kościelnego prawa małżeńskiego, bogate wykorzystanie źródeł prawa to walory dzieła które należy polecić nie tylko wykładowcom prawa małżeńskiego, lecz przede wszystkim studentom tego kierunku.

Ks. Ginter Dzierżon

L'incapacita di assumere gli oneri essenziali del matrimonio. Studi giuridici XLVIII. Città del Vaticano 1998 ss. 215

W znanej oficynie wydawniczej *Libreria Editrice Vaticana* ukazał się kolejny 48 tom „Studiów prawnych”. Został on tym razem poświęcony problematyce niezdolności do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich. Zbiór ten składa się z 10 artykułów, napisanych przez wybitnych znawców prawa małżeńskiego i procesowego.

Studium to rozpoczyna artykuł wstępny, napisany przez znanego audytora Roty Rzymskiej J. M. Serrano Ruiza, poświęcony zagadnieniu interpretacji oraz zakresu aplikacji kan. 1095 n. 3 kpk z 1983 r. (*Interpretazione ed ambito di applicazione del can. 1095 n. 3. La novita normativa e la sua collocazione sistematica s. 7 – 33*). W części I analiz Autor koncentruje swą uwagę wokół kwestii novum legislacyjnego wspomnianego wyżej kanonu. Zauważa on, iż na ukonstytuowanie tej normy wywarło szczególnie wpływ orzecznictwo rotalne, a zwłaszcza decyzja c. Anne z 25. 02 1969 r.

W części II podjął on kwestię umiejscowienia tego przepisu na tle ogólnej systematykacji prawa małżeńskiego. Zdaniem Autora, niezdolność do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich w ujęciu kan. 1095 n. 3 kpk z 1983 r. jest specyficzną formą nieważności małżeństwa, nie dającą się sprowadzić ani do grupy przeszkód małżeńskich, ani też do wad zgody małżeńskiej. Stąd też postuluje wprowadzenie pojęcia wady konsensu *ad intra*. *Incapacitas* ta powoduje bowiem zmianę struktury osobowej podmiotu.